

Foto's: Louis Bolk Instituut

Kostprijs en onderscheidendheid centraal op themadag BIOGEIT

'Blijf letten op de signalen die de geit zelf geeft!'

Een 40-tal biologische geitenhouders woonde op 14 december op de Eemlandhoeve in Bunschoten de themadag voor de biologische geitenhouderij bij. In het tweede onderzoeksjaar van het project BIOGEIT, een samenwerkingsproject van Bioconnect en De Groene Geit, is onderzoek gedaan naar voeding, gezondheid, welzijn en productkwaliteit. Op deze themadag stonden de kostprijs bij 100% biologisch voeren en onderscheidendheid centraal.

Het doel van deze dag was in de eerste plaats uitwisseling van kennis en informatie. Dagvoorzitter Jan van Lokven, voorzitter van de vakgroep Geitenhouderij van LTO-Nederland nodigde daarnaast deelnemers uit om thema's voor onderzoek en advies in 2007 te benoemen.

Op de themadag waren inleidingen over kostprijs bij 100% biologisch voeren, vitamines en mineralen, kruiden in grasklaver en melkqualiteit. In elke inleiding werd de link gelegd naar bedrijfsresultaten van twee melkgeitenbedrijven, een leverancier en een zelfverzuivelaar.

Kostprijsverlaging

Wim Govaerts, zelfstandig adviseur biologische melkveehouderij in België en Nederland, gaf in zijn inleiding over rantsoen en kostprijs aan dat be-

drijven die veel melk produceren niet persé duur hoeven te voeren en dat bedrijven die duur voeren niet altijd veel melk per geit produceren. Belangrijk is om verschillende rantsoenen te hebben voor de verschillende stadia waarin de genetisch goede geiten zich bevinden. Aan het begin van de lactatie hebben geiten voornamelijk behoefte aan darmverteerbaar zetmeel om uit de negatieve energiebalans te blijven, terwijl dit verderop in de lactatie de geiten eerder stuurt naar groei of vervetting dan naar melkproductie. Verder gaf Wim Govaerts aan dat het voor een evenwichtig rantsoen van belang is dat er wortel-, stengel-, blad- en zaadcomponenten in zitten. Evenwicht geeft rust in de pens en in het metabolisme van het dier. Een goede controle wat betreft rust in de pens is de 60-60 methode. Dit betekent 60 herkauwslagen per bolus en dat 60%

van de geiten op een rustig moment aan het herkauwen is. "Het tellen van het aantal herkauwslagen is voor de geitenhouder net zo goed een manier om rustig te worden als herkauwen voor de geit", zo gaf Govaerts aan. Hij noemde twee andere belangrijke aandachtspunten wat betreft het rantsoen in relatie tot de kostprijs. De geiten moeten het ook genetisch aan kunnen om meer te produceren en bij scherp voeren moet er voldoende aandacht zijn voor de weerstand en gezondheid van de geiten. Wat betreft productie zitten we in Nederland op het moment in de 'koeien-jaren '70'. Er is geen quotum voor geitenmelk, dus meer melk per geit is meer opbrengst. Aan de andere kant moet de kostprijs wel in de gaten worden gehouden, want de melkprijs is niet beschermd. Door dure componenten zelf te telen kan op voerkosten

GEITENHOUDERIJ

Goaitske Iepema en Nick van Eekeren(LBI)

worden bespaard. Daarnaast blijft het uitkijken met het oog op arbeidsefficiëntie. Vooral het kunnen genieten van het noodzakelijke vakmanschap is erg belangrijk!

(On)mogelijkheden van kruiden

Er zijn negen redenen waarom een geitenhouder kruiden als smalle weegbree en cichorei met de grasklaver mee zou willen zaaien, zo gaf onderzoeker Nick van Eekeren van het LBI aan. Voor een aantal van de redenen, zoals diergezondheid, opname mineralen en vitamines zijn hoge aandelen in het rantsoen noodzakelijk. Aan de andere kant is de opname van deze twee kruiden door geiten vaak beperkt. Kruiden inzaaien voor het imago en voor het vergroten van de diversiteit van het gewas zijn goed haalbare redenen. Hierbij is het van belang dat de juiste gras- en klaverrassen worden gekozen. Een BG-mengsel zorgt vaak voor een dichte zode, wat verstikkend kan werken voor kruiden. Wanneer diereigengedrag en de hogere gehalten aan mineralen de belangrijkste reden voor het inzaaien van kruiden zijn, is het telen en voeren van bomen en struiken misschien een beter alternatief. In april komt een rapport uit waarin de stand van zaken rondom de teelt van kruiden wordt weergegeven.

Goede vetzuren in geitenmelk

De inleiding van Jan de Wit van het LBI ging over goede en slechte vetten in biologische geitenmelk. In biologische

melk zitten over het algemeen meer onverzadigde – als gezond bestempelde- vetten zoals CLA's en omega-3 vetzuren. Deze gezonde vetzuren kunnen gebruikt worden als onderscheidende kwaliteitsparameter voor de biologische melkveehouderij.

Afgelopen jaar is de melk op vijf biologische geitenbedrijven, drie keer geanalyseerd op CLA's en omega-3 vetzuren. Uit de resultaten blijkt dat de spreiding op de vijf bedrijven vrij groot is. Gemiddeld bevat de biologische geitenmelk in de winter meer en in de zomerperiode minder onverzadigd vet dan biologische koeienmelk. Het weide-effect is dus bij geiten kleiner dan bij koeien.

De vetzuursamenstelling in de melk is te beïnvloeden door een hoog aandeel grasachtigen in het rantsoen (zie figuur). Naast grasklaver valt te denken aan bijvoorbeeld luzerne en grasbrom in plaats van maïs en krachtvoer. Daarnaast is weidegang van belang en het voeren van jong groeizaam gras. Een trucje om het aandeel onverzadigde vetzuren in de melk te verhogen is het bijvoeren van olie. De Wit waarschuwt dat hier niet te veel van gevoerd moet worden om een vetdepressie te voorkomen (max. 33 gram/geit/dag).

Conclusies

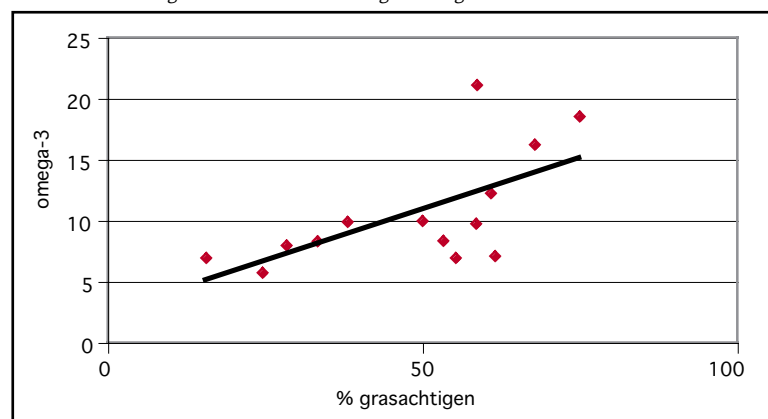
Aan het einde van de dag gaf Wim Govaerts een samenvatting vanuit het perspectief van de geit.

Er wordt veel van haar gevraagd: de boer, onderzoekers en adviseurs hebben hoge verwachtingen van haar.

Als ze veel melk geeft is dit goed voor de boer want dan daalt de kostprijs per liter melk. Wanneer de melk ook nog van goede kwaliteit is, is het nog beter voor de boer. De melk is dan onderscheidend en de klant blijft langer gezond waardoor deze meer melk kan afnemen. Voer haar daarom vanuit een basis ruwvoedervlinderbloemigen, liefst met veel zon erin. De energie moet op de juiste manier over de lactatie gestuurd worden. Laat de maïs niet helemaal weg, de geit heeft zeker de korrel van de maïs aan het begin van de lactatie nodig. Voldoende pectinerijke energiebronnen kunnen de geiten verderop in de lactatie aardig richting melkproductie motiveren. Een natuurlijke omgeving is belangrijk voor de geit, zodat ze een gevarieerd menu kan opnemen. Bedrijfs eigen kruiden kunnen een plekje krijgen op het menu. Reken naast energie en eiwit, ook de vitamines en mineralen door. Door middel van zulke modellen kan de boer kijken of hij goed zit, maar hij moet rekening houden met de onvermijdelijke foutjes. 'Met de signalen die de geit zelf geeft', spreekt de geit tegen de vakman. Deze mogen dan ook niet over het hoofd worden gezien. ■

Relatie tussen omega-3 vetzuren en aandeel grasachtigen

MINERALEN EN VITAMINEN TOOL

Tijdens de themadag presenteerden Gidi Smolders van ASG en Gerard Brandsma van het Centraal Veevoederbureau (CVB) de nieuwe mineralen en vitamines tool. Dit instrument is te vinden op de site van het CVB en op www.biokennis.nl. Met behulp van de tool kan iedere geitenhouder aan de hand van het rantsoen vaststellen of er een tekort of overschot ontstaat wat betreft mineralen en vitamines. De tool is een model dat een zo goed mogelijke weergave geeft van de werkelijkheid. Daarom is er nog geen reden tot paniek wanneer blijkt dat er volgens de tool iets onder de norm wordt gevoerd, bijvoorbeeld bij de dekking tussen de 90 en 100%. Dit model is een volgende stap in de optimalisering van vitamines- en mineralenvoorziening op melkveebedrijven.